

Zadbajmy o BIO RÓŻNORODNOŚĆ w Dolinie Baryczy!

Bioróżnorodność to występowanie wielu zróżnicowanych organizmów żywych w wodzie i na lądzie (na powierzchni i w glebie). Rozmaitość organizmów żyjących w naszym środowisku jest bardzo ważna, bo właśnie takie „złożone”, wzajemnie na siebie oddziałujące przyrodnicze układy są najtrwalsze. W bogatym gatunkowo ogrodzie rośliny i zwierzęta żyją ze sobą w równowadze, dzięki czemu cały ogród i jego mieszkańcy są bardziej odporni na niekorzystne warunki pogodowe czy atak szkodników i chorób.

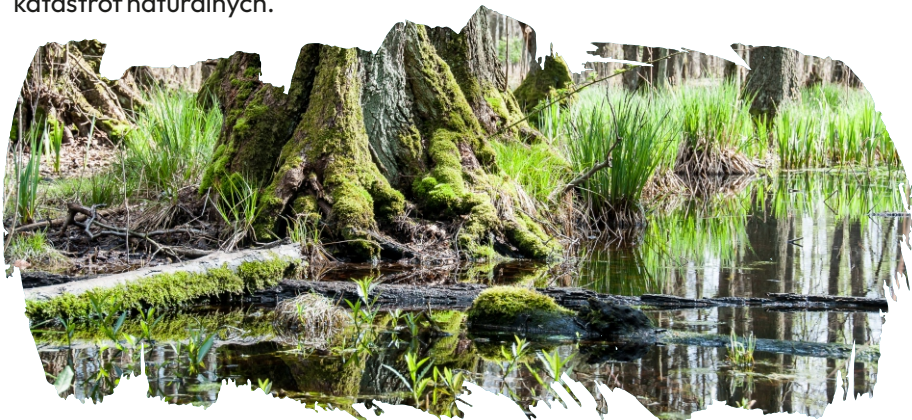

Zmieniający się klimat, naturalne katastrofy, ale i nierozważne działania człowieka wpływają na liczbę gatunków oraz zasoby ekosystemów. Obecne zagrożenie dla bioróżnorodności wynika w dużej mierze z **destrukcyjnej działalności człowieka**; powoduje je m.in. **intensywne rolnictwo monokulturowe, stosowanie nawozów sztucznych, wprowadzanie obcych gatunków roślin i zwierząt, wycinanie lasów, osuszanie gleby.**

Zmiany następują również w Dolinie Baryczy. Obszary zajmowane przez stawy, łąki, pola uprawne i lasy zmieniały się w zależności od sytuacji gospodarczo-politycznej, a także czynników klimatycznych, wpływ miała zwłaszcza wielkość opadów.

Zachowanie **bioróżnorodności** jest kluczowe, gdyż zapewnia nam czyste powietrze i wodę, dobrej jakości glebę, zapylanie upraw, pomaga walczyć ze zmianami klimatu i dostosowywać się do nich, a także ogranicza skutki katastrof naturalnych.

fol. R. Radajewski

Zadbać o bioróżnorodność może każdy z nas!

Zrób to w czterech krokach:

ŁATWO

TRUDNO

ZAPAMIĘTAJ! Bioróżnorodność, czyli bogactwo życia na ziemi, ulega ciągłym zmianom.

I Krok

Dokonuję właściwych wyborów na co dzień

- Zachowuję się odpowiedzialnie**, staram się nie zakłócać spokoju zwierzętom, bo park, las czy łąka to miejsca, w którym jesteśmy gośćmi. Powinniśmy zostawić je w niezmienionym stanie, by móc wrócić i zastać je czystymi.
- Nie wycinam i nie niszczę** rosnących drzew i krzewów. Biorę udział w akcjach sadzenia drzew.
- Pamiętam** też, że **stare drzewo** to ważny element ekosystemu, wzbogaca właściwości gleby. Jest **środowiskiem życia** wielu gatunków roślin i zwierząt.
- Zakładam** łąkę kwietną z rodzimymi gatunkami roślin, które są przyjazne ptakom i owadom, w ten sposób zwiększam bioróżnorodność w moim otoczeniu.
- Nie grabię liści**, bo tworzą ściółkę, z której powstaje próchnica, spowalniają parowanie gleby, a niegrabione zimą dają schronienie zwierzętom i są ich spiżarnią.
- Zawsze chodzę wytyczonymi szlakami** i przestrzegam zaleceń na tablicach informacyjnych. Zachowuję się tak, by **nie szkodzić roślinom i zwierzętom**, które tam żyją.
- Wybieram produkty lokalne, gdyż są **uprawiane lub wytwarzane na miejscu** i nie trzeba ich daleko transportować, np. jabłka zamiast pomarańczy itp.
- Kupuję** produkty z certyfikatem potwierdzającym zrównoważoną produkcję, **sprawdzam** na etykiecie pochodzenie i sposób produkcji, żeby właściwie wybrać artykuły, które zostały wyprodukowane w sposób odpowiedzialny (np. certyfikat Dolina Baryczy Poleca, ekologiczny, FairTrade itp.).
- Nie kupuję** produktów, które powstały z zagrożonych gatunków, żeby ograniczyć ich niszczenie.
- Ograniczam** loty samolotem, samochodem i **podróżuję** aktywnie, tj. pieszo, rowerem, konno itp., żeby ograniczyć wytwarzanie gazów cieplarnianych powodujących zmiany klimatu.

fol. arch. PdDB

II Krok

Dbam o rośliny i zwierzęta w ogrodzie lub na balkonie

Działania każdego z nas mają wpływ na bioróżnorodność. Dbając w odpowiedni sposób o rośliny i zwierzęta w ogrodzie, na działce, balkonie, na polach i w lasach, podnosimy jakość naszego życia i otoczenia, dbamy o piękno i bogactwo otaczającej nas przyrody.

Czynniki, które powodują spadek bioróżnorodności to: zmiany klimatu, **zanieczyszczenie** środowiska, nadmierna eksploatacja zasobów żywych, **zanikanie** siedlisk i korytarzy ekologicznych, **napływ** obcych gatunków inwazyjnych.

Co ty możesz zrobić dla ochrony bioróżnorodności w twoim ogrodzie?

UŻYWAJ

kompostu lub innych nawozów organicznych. Pomoże to dostarczyć roślinom niezbędnych składników odżywczych.

ZWRÓĆ UWAGĘ,

czy roślina, którą chcesz zasadzić w swoim ogrodzie, nie jest zagrożeniem dla lokalnej różnorodności biologicznej lub gospodarki człowieka.

ZADBAJ,

by zwierzęta miały dostęp do wody – ustaw poidelka dla ptaków i owadów, ukształtuj brzegi oczka wodnego tak, żeby mogły z niego korzystać żaby.

ZOSTAW

w swoim ogrodzie obszary, które ułatwią życie różnym gatunkom, np. kępa pokrzyw będzie stołówką dla gąsienic rusałki pokrzywnika, a przyzma zagrąbionych liści może stać się miejscem zimowania jeża.

OGRANICZ

koszenie trawnika albo wyznacz fragment, który będziesz kosić rzadziej; zostaw miejsce dla dzikich ziół, takich jak: koniczyna, przetaczniki czy jastrzębce; twój ogród będzie bardziej kolorowy, a kwiaty zapewnią pokarm trzmielom i motyłom.

III Krok

Pomagam zapylaczom

Chcę, żeby częściej odwiedzały mnie ptaki oraz inne zwierzęta, dlatego sadzę w ogrodzie czy na balkonie różne gatunki roślin. Im więcej będzie gatunków roślin kwitnących, tym więcej ptaków czy innych zwierząt pojawi się w moim ogrodzie. Sadząc kwitnące rośliny oraz zioła, pomogę także pszczołom i innym zapylaczom. Dodatkowo, dzięki różnym roślinom moje otoczenie będzie bardziej kolorowe i przyjemne.

Owady zapylające kształtują różnorodność biologiczną, bez nich wiele gatunków roślin nie wydawałoby owoców i nasion lub ilość ta byłaby niewielka. To dzięki zapylaczom, a głównie pszczołom, możemy korzystać z darów natury: **warzyw, owoców, zbóż, a także zachwycać się pięknem kwiatów.**

Jak mogę pomóc pszczołom?

- Na balkonie lub w ogrodzie sadzę **rośliny miododajne**.
- Latem przygotowuję **niewielkie poidelko dla owadów**, dzięki czemu łatwiej im będzie przetrwać upały.
- Nie koszę nadmiernie trawników**, nie wypalam traw, ściernisk, nie palę liści ani zeschłych roślin. Płomienie niszczą gniazda, lęgi pszczoł i inne gatunki zwierząt. Mogą być też zagrożeniem dla ludzi.
- Kompostuję**. Pozostawiam uschnięte łodygi, aby wykorzystać je do zbudowania domków dla zapylaczy lub przeznaczyć je na kompost.
- Uprawiam rośliny rodzime**, naturalnie występujące w naszej strefie klimatycznej.
- Stosuję płodozmian**, ponieważ uprawa tych samych lub spokrewnionych ze sobą gatunków roślin (monokultur) na tym samym polu powoduje tzw. „**zmęczenie gleby**” i **nasilenie występowania różnych chorób i szkodników**. Pszczoły lubią **bioróżnorodność**, jedną z przyczyn giniecia pszczoł jest zmniejszająca się pula **roślin miododajnych** na polach uprawnych.

Zapylacze – przyjaciele bioróżnorodności

Zagrożeniem dla pszczoł i innych zapylaczy jest **zmieniający się klimat**, w tym **ekstremalne zjawiska pogodowe**. Zwiększenie stężenia gazów cieplarnianych (głównie dwutlenku węgla) w atmosferze prowadzi do globalnego ocieplenia zagrażającego różnorodności biologicznej świata. Wpływa to na fizjologię roślin oraz zmniejsza poziom wartości odżywczych w pyłku. **Zbyt mało pokarmu, zanikanie siedlisk w wyniku stosowania intensywnego rolnictwa i niewłaściwe korzystanie ze środków ochrony roślin sprawiają, że liczebność populacji pszczoł spada z roku na rok.**

IV Krok

Eliminuję gatunki inwazyjne

Człowiek, świadomie i nieświadomie, umożliwia wielu roślinom i zwierzętom dotarcie do terenów, które w naturalnych warunkach nigdy nie byłyby dla nich osiągalne. Część z nich w nowych warunkach radzi sobie bardzo dobrze, a nie mając skutecznych naturalnych konkurentów czy wrogów, staje się gatunkami inwazyjnymi (IGO). W efekcie często ci intruzy doprowadzają do wyginięcia gatunków rodzimych, z którymi konkurują w nowych miejscach.

Niestety, w Dolinie Baryczy możemy spotkać sporo obcych gatunków, także takich, które uznawane są za inwazyjne.

Przykłady obcych inwazyjnych roślin w Polsce

Barszcz Sosnowskiego

Nawłóć kanadyjska

Rdestowiec ostrokończysty

Przykłady obcych inwazyjnych zwierząt w Polsce

Rak pręgowaty

Norka amerykańska

Sumik karłowaty

Mogę powstrzymać inwazyjne gatunki obce!

- Poznaję, co dokładnie uprawiam lub sprzedaję.
- Dowiaduję się, które obce gatunki roślin stosowanych w ogrodnictwie są inwazyjne.
- Wyrzucam odpady roślinne w sposób odpowiedzialny – nigdy „na dziko”.

UWAGA!

Jeżeli stwierdzisz obecność gatunku inwazyjnego, **niezwłocznie zgłoś ten fakt do gminy**. Najczęściej zajmują się tą sprawą **wydziały ochrony środowiska** (zgodnie z ustawą o gatunkach obcych, której celem jest eliminacja, kontrola lub izolacja populacji inwazyjnych gatunków obcych, przy jednoczesnym zminimalizowaniu oddziaływania na rodzime gatunki i ich siedliska).

Opracowanie: Zofia Pietryka, Stowarzyszenie PARTNERSTWO dla Doliny Baryczy

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie